

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Danser overrækker relict af svensker til nordmand. Fra festen for professorinde Sylvia Salvesen, der i Oslo fik overrakt billedhuggeren Sverre Forchmanns talende relict af Folke Bernadotte. Overrækkeren er redaktøren af Pigtraad, overlærer Johs. Fosmark.

Carl B. Christiansen & Co.

Landlystvej 38
Tlf. 75 11 83 - 75 02 89

Vandfast slibepapir -
Slibebånd og sliberondel-
ler til alle formål.

KRISTIAN STÆRK A/S

NØRREVOLD 48
KØBENHAVN K.

BØRGE DALSGAARD A/S

Radio — Fjernsyn
Bagsværd Torv 2

A. MADSEN

URMAGER & GULDSMED
BIRKERØD

Einer Jespersens Boghandel

v/ Lise Assing
Hovedgaden 9 — Birkerød

BIRKERØD

MÆLKEFORSYNING

I. L. RASMUSSEN

Kjoler - manufaktur - trikotage
Hovedgaden 30 Birkerød

NOBIS MØLLE

Birkerød

BRØDRENE HANSEN

Frederikssund

KLENKE

Frederikssund

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HS. KGL. HØJHED PRINS AXEL

Fondens kontor: St. Kannikestræde 10, Kbh. K.

(kontortid: 10—15, undtagen lørdag).

Telf.: Om dagen Minerva 1336, om aftenen Ordrup 5075 — Postkonto 780.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været boddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Oberst Fl. B. Larsen, Kasernen, Fredericia.

Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Ordrup 5075.

Sekretær: Overlærer Johs. Fosmark, Slagelsegade 9, 2., København Ø.

Den øvrige bestyrelse:

Pastor Aage E. Damtoft, Vesterbro 76, Aalborg.

Bankfuldmægtig Olav Holst, Søgårdsvej 26 A, Gentofte.

Seminarierektor, cand. mag. Paul Holt, Århus.

Landsretssagfører Otto Jespersen, Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstoffslunds allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa, Banegårdspladsen, Århus.

Bibliotekar O. Leth, Johnstrupvej 8, Sorø.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft, de Mezasvej 18, Århus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby, Fyn.

Læge Børge Næsted, Læssøegade 141, Odense.

Boghandler Otto W. Olesen, Rådhusstræde 2, Randers.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade 18 A, Herning.

Landsretssagfører H. Rambusch, Kongensgade 49, Esbjerg.

Pastor Poul Riis, Rosenvængets Sideallé 5, København Ø.

Dommer K. Thestrup, M. F., Herning.

BLADET PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 15 kr. pr. år. (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement).

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling: St. Kannikestræde 10, København K. (kontortid 10-15).
Minerva 1336.

Kontoret har lukket om lørdagen.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Overlærer Johs. Fosmark. (Medlem af Dansk Fagpresseforening), Slægsegade 9, 2. København Ø. Telefon: Øbro 8537 (træffes bedst 17,30-18,30).

FORRETNINGSFØRER FOR BLADET

Arkitekt Henning Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund.
Telefon: Ordrup 5075.

TRYKKERI

A/S Folketidendes Bogtrykkeri,
Ringsted.

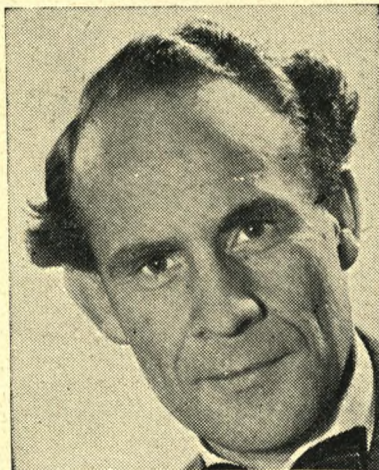

INDHOLD:

Side

Erstatningsdebat i Folketinget	23
15 års sammenhold i Århus	27
Fangeforeningerne	31
Nye bøger	31
Brev fra Norge	35
Dagbogsblade	37
K.H.s ferie- og hvilerejser	39

Erstatningsdebat i folketinget

Frode Jakobsen — en tavs mand
gennem 5 år — fik pludselig
talelyst.

Folketinget nåede i sit møde fredag den 29. januar frem til behandling af forslaget til en erstatningsaftale mellem Danmark og Den tyske Forbundsrepublik. Forslaget blev anbefalet af socialdemokraten Poul Hansen (Svendborg), Helga Petersen (V), Jacob Petersen (K), fru Ayoë Herbøl (Retsf.) og A. C. Normann (RV), mens Ragnhild Andersen (Kom.) og Axel Larsen (Soc. F.) begge gik imod.

Mødet fik et dramatisk forløb ved, at Frode Jakobsen talte imod. Hans indlæg ville fylde omkring tre sider her i bladet, hvorfor vi må gengive talen i uddrag. Frode Jakobsen fandt, at aftalen ikke var Danmark eller den danske modstandsbevægelse værdig, og modstandsbevægelsen er da heller ikke gået ind for den, eftersom ingen i dag kan tegne den.

Tyskerne holder fast ved, at de ikke har nogen juridisk forpligtelse i denne sag. De giver af godgørenhed.

Frode Jakobsen omtalte den fremstilling af sagen, der understreger, at aftalen betyder et nyt stykke folkeret, men tog helt afstand fra et sådant synspunkt.

Jeg vil foretrække, at det var Danmark, der trådte til, fortsatte han, i stedet for et vrangvilligt Tyskland. Man taler om, at Tyskland ved aftalens indgåelse indrømmer skyld, men man har ført en hårdnakket kamp for at komme til at betale så lidt som muligt. Man begyndte med 8 mill. DM, gik op til 11, over 13, over 15,3 og endte med 16.

Han fortsatte med at sige: Optællingen af fangedage, fangedage à 6 DM stykket virker næsten grotesk og samtidig makaber, hvis man ved, hvad de fangedage betød for mange, der hver dag ventede døden, som hver dag læssede lig på vognene, lig af udsultede kammerater, for at skubbe dem på krematoriet. Mennesker, som hver dag måtte spørge: Hvor mange dage, fangedage er der tilbage, før det er mig, der ligger på vognen og skubbes af en anden kammerat. 6 DM om dagen, det er, hvad det er vurderet til.

Han angreb endvidere, at tyskerne fastsætter eet udbetalingsgrundlag, og vi et andet. Han fandt det forkert, at både Norge og Danmark nu havde sluttet aftaler.

Han fandt desuden, at det sidste punkt, nemlig fordelingen, ville være et punkt, der ville være egnet til at skabe misundelse mellem gamle kammerater.

Det nye Tyskland skulle tilkendegive, at modstandsbevægelserne i de

INGENIØRFIRMAET

E. P. KROMANN

Upsalagade 26 — Kbhvn. Ø.

VIGGO THORBEEK A/S

Prags Boulevard 55
KØBENHAVN S.

BYENS KLICHÉ ANSTALT

Frederikssundsvej 269 — Brh.

KLINKE & FANØE

Rådgivende civilingeniører
Østerbrogade 19 — Kbh. Ø.

WINKELHORN & CO.

Farvergade 15 København K.

Reproduktionsanstalten

POLYGRAFIA

Vesterbrogade 27 — Kbh. V.

IB RENARD

Atelier og fotohandel
Jernbanevej 10 — Lyngby

NILS KUNI

Ure — Optik
Engelsborgvej 4 Lyngby

LYNGBY

SPORTSMAGASIN

Torvet 8 — Lyngby

ENGELSK HERRE-MAGASIN

Hovedgaden 70 — Lyngby

SCANDINAVIAN PHOENIX A/S

Vesterbrogade 65 — København V.

PREBEN SCHØNING

RÅDGIVENDE INGENIØR M. ING. F. OG F.R.I.
RÅDHUSPLADSEN 4 — KØBENHAVN V.

JOHS. JØRGENSEN — Civilingeniør F.R.I.

Bjerregårdsvej 16 — København — Valby

STÅLVINDUE-CENTRALEN

Ny Østergade 34 — København K.

FH. JOHN FORBÆCHS EFTF. A/S

Islands Plads

København K.

CARSTEN WARBURG

Rosenvængets Alle 48 — København Ø.

NIELSEN & RAUSCHENBERGER

Rådgivende civilingeniører F. R. I.
Frederiksgade 17³ København K.

PARFUMERIE BOURJOIS A/S

Høffdingsvej — København — Valby

Ingeniørfirmaet

JØRGEN HANSEN & TJALVE

Sønderlundsvej 206

Herlev

BRØDRENE ANDERSEN & CO. A/S

Skovlundevej 53

Herlev

forskellige lande var Tysklands sande allierede.

Han sluttede med at sige: Vi har knap nok råd til at bukke os så dybt, som vi gør med dette forslag.

Da udenrigsministeren var forhindret i at være til stede på grund af sygdom, blev det justitsministeren, der svarede på de faldne udtalelser.

— — —
Vi skal med det samme sige, at Frode Jakobsens adfærd i denne sag har bedrøvet os. Ikke så meget det, han har sagt i folketinget, men tidspunktet.

Frode Jakobsens udtalelser kan karakteriseres ved, at de er en anden side af den sag, som fangeforeningerne har fået ført frem til undertegnelse af udenrigsministeren.

Det ubegribelige er tidspunktet. I hele 5 år har Frode Jakobsen talt med, at han havde dette syn på sagen, som han nu har fremsat. Det er nemlig 5 år siden, han i fangernes blad Pigtraad kunne læse om arbejdet for at få Tyskland til at erkende sin skyld ved at betale en bod.

Hvorfor i alverden har Frode Jakobsen talt i alle disse 5 år? Han taler dog så ofte, og han er så ofte refereret, og i vort eget blad har vi jo ligefrem opfordret til fremsættelse af andre synspunkter i sagen end dem, bladet er gået ind for?

Det er naturligvis Frode Jakobsens ret at tale i folketinget, og ingen af os ønsker at begrænse hans talefrihed. Men han har hele tiden vidst, hvem der arbejdede med sagen, og han har haft rig lejlighed til i tide at sige til.

Eftersom aftalen er undertegnet af den

udenrigsminister, der er udgået af samme politiske parti som Frode Jakobsen, er talelysten i folketinget endnu mere ubegribelig, ialtfald endnu mere uforklarlig.

Men enten man nu siger det ene eller det andet i denne sag, er den omtalte handling af ukammeratlig art. Frode Jakobsens udtalelser bliver rundt omkring brugt til at hænge de fangekammerater ud, der med god vilje og samvittighedsfuldt arbejde har ført denne sag frem.

Frode Jakobsen har ved så mange lejligheder præsteret guldkorn. Han har i denne sag svigtet på et meget væsentligt punkt, idet han nemlig har glemt at tie og tale i tide og på rette sted.

F.k.

Debat om erstatningssagen

Jødisk Ungdomsforening indbød torsdag den 11. februar til et diskussionsmøde mellem statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, højesterets-sagfører Povl Melchior og folketingsmand Frode Jakobsen samt skrædermester J. Brandt. Man ønskede en redegørelse for erstatningssagen med Tyskland.

Da Frode Jakobsen hørte, at Steen Hansen's navn var nævnt som diskussionsdeltager, ønskede han ikke at komme til mødet. I stedet opfordrede Jødisk Ungdomsforening generalsekretær Lindegaard Olsen, Frihedskampens Veteraner, til at deltage.

Steen Hansen indledte med at sige:

Der har været forskellig slags kritik fremme. Noget bevæger sig helt på bunden og skal helst ikke nævnes. Andet er mere følelsesbetonet og kritiserer uden direkte at motivere, f. eks. blot ved at sige: „De penge, nej tak“; og endelig er der nogen mere saglig kritik.

Som fællesbesvarelse heraf tror jeg, en redegørelse om sagens udvikling og kendsgerninger vil være egnet.

ning, „da de vidste, hvad de gik ind til“. Heroverfor indvendtes fra Steen

Rent logisk burde imidlertid den mere sagkyndige kritik fra modstands- og fangeorganisationer som sådanne være afsluttet den 6/8 1959, da overenskomsten med Tyskland paraferedes. Forhandlingerne med Tyskland havde i disse kredse været vidt og bredt kendt, og indtil den 6/8 1959 havde man gennem en sagkyndig kritik haft lejlighed til at præge forhandlingerne. For disse mere sagkyndige kredse havde det derfor været logisk at kritisere inden den 6/8 1959.

Om beregningsgrundlaget sagde han:

Fangedage var det eneste statistiske grundlag, man kunne anvende ved forhandlingerne; diskussion af enkeltsager var umulig. Det er en stor misforståelse, når kritikken nævner, at der fra tysk side kun er regnet med erstatning til jøder og kommunister. Det viser forhandlingerne og deres resultat.

Og om selve forhandlingerne udtalte han:

Sagen blev afsluttet på grundlag af et dansk ultimatum og ikke på grundlag af et tysk forslag.

I slutningen af sin redegørelse resumerede Steen Hansen:

Vi har set vort arbejde som et led i et retsopgør og under den synsvinkel, at vi ønskede at bidrage, omend kun lidt så dog noget, til en begrænsning af dette voldsprincip.

Vi ser ordningens væsentligste værdi som værende noget, der ikke måles med penge, nemlig:

at den indebærer visse muligheder for et fremtidigt bedre samarbejde mellem det danske og tyske folk,

at den er et realitetsudtryk for det nye Tysklands ønske om at beklage begået uret, og

at den navnlig bidrager til udvikling og fæstnelse af folkeretten.

I forhandlingen fremførte Frihedskampens Veteraner som deres hovedpunkt, at de ikke sagesløse modstandsfolk ikke skulle have erstat-

H. C. Steen Hansen, der repræsenterer den største sagkundskab i erstatningssagen, men ham ville Frode Jakobsen ikke drøfte sagen med.

Ta'BUKO
til bords...

THOMAS B. THRIGE
København A/S

A/S H. C. CHRISTENSENS
STÅLSKIBSVÆRFT
Marstal

A/S G. V. LARSENS EFTF.
Bogense

MARIUS RASMUSSEN
Bogense Materialhandel

LASTHEIN HANSEN A/S
Ejby st.

A/S HANS JENSEN
Nyborg
Papir en gros

N. P. PETERSEN A/S
Strandvejen 36 — Nyborg

NYBORG FORENEDE
TRÆLASTFORRETNINGER
P. Schmidt & Co. A/S

A/S C. F. SCHALBURG
Nyborg

DANSK
AMONIAKFABRIK
Nyborg

A/S MIDDELFART
HJULFABRIK

ARKITEKTER

POUL PEDERSEN - CHR. HASLEBO

Symfonivej 13 — Herlev — Telf. 94 40 33

NORDISK TEGNEMASKINE INDUSTRI A/S
Bomporten 1 — Gentofte

P. HOLM & SØN
Murermestre og entreprenører
Onsgårdsvej 37
Telf. Helrup 1291

DANSK SKOVFORENING
SEKRETARIATET
V. Voldgade 86
København V.

MOGENS & PETER M. BROE
VAREMÆGLERE
Kronprinsessegade 42
København K.

HØY-PETERSEN & ARNE JENSEN AKTS.
Struensegade 7—9
København N.

CHR. OLSEN & MEILGAARD MORTENSEN
KØBENHAVN

HUDEVAD RADIATORFABRIK
AKTIESELSKAB

FREDERIK NIELSENS EFTF., NYBORG, A/S

FR. KRAACK
BOGENSE

SPARE- OG LAANEKASSEN FOR
BOGENSE OG OMEGN

MARCIPANFABRIKEN MARCIA
AKTIESELSKABET
Nørre Aaby

Hansen's side, at man dels ikke vidste, hvad man gik ind til med hensyn til K.Z., før man havde været der. Ikke engang den illegale presse var orienteret om dette forhold, ligesom det endnu i dag er vanskeligt at opdrive en skildring, der kan dække koncentrationslejrenes ufattelige afgrund. Den anden og mere væsentlige indvending er den, at ingen forbrydelse er lovlig, blot fordi den er kendt. Man kan sige, at en mand, der går ned i Nyhavn og derefter bliver rullet, har haft en mistanke om, hvad han gik ind på, forbrydelsen legaliseres ikke herigennem og forbryderen skal lide sin straf.

DE VALGTE IKKE DEN LOYALE VEJ

Bemærkninger i anledning af svulstige resolution.

Foreningen „Frihedskampens Veteraner“ holdt årsmøde søndag den 31. januar i København. Fra mødet udsendtes en resolution, der i noget svulstige vendinger er et resumé af Frode Jakobsens tale i folketinget. Angående dens indhold behøver vi derfor blot at henvise til side 23.

Mødet havde samlet omkring 100 modstandsfolk, hvoraf givetvis en meget lille del var tidligere fanger. Foreningsmæssigt ser det ikke så godt ud med denne udsendelse af resolutionen. Mødets dagsorden indeholdt nemlig ikke eet ord om planerne om en resolution. Forøvrigt er dagsordenen poststempelt den 30.-12. og forslag skulle allerede være hos formanden 2 dage efter, og det er der næppe nogen, der har nået i juletravlheden.

Havde man planer om en resolution om erstatningssagen, ville det have været loyalt mod erstatningsudvalget at udbede sig en talsmand derfra til mødet, men man valgte altså ikke den loyale vej.

De fremmødte har således udtalt sig om en sag, de slet ikke har haft lejlighed til at sætte sig ind i. Det kan tilføjes, at der heller ikke i bladet „FV“ har været givet nogen redegørelse for erstatningssagen.

F—k.

De har holdt sammen gennem 15 år

Aarhus den eneste by i Danmark, der har formået siden befrielsen at holde ugentlige sammenkomster for modstandsfolk.

Foreningen den 9. april, Aarhus, er den eneste danske modstandsforening, der har formået gennem nu 15 år at holde ugentlige sammenkomster vinteren igennem — og med et strålende resultat.

Foreningens initiativrige sekretær, Erik Thomasen, fortæller her om foreningens grundlag og virksomhed gennem årene.

Dr. Hæstrup har i detaljer gjort rede for modstandsbevægelsens opståen og virke under krigen, og alle vi, der på en eller anden måde var med fra et tidligere eller senere tidspunkt, vil altid med undren tænke tilbage på de tider, da det hele startede.

Mistro, tvivl, ja, nærmest foragt vistes den ellers så pæne og lovlydige mand, der nu kom og foreslog, at den eller den virksomhed skulle sprænges i luften.

Ja vel, virksomheden arbejdede nok for tyskerne, men det var jo da en dansk ejendom o.s.v., o.s.v., vi husker alle de indvendinger, som stadig mødte os.

Først da den danske stemme fra London tydeligt fortalte om al den skade, som de små „nålestik“ i virkeligheden forvoldte tyskerne, og da Christmas Møller direkte opfordrede til samlet modstand mod besættelsesmagten, var det ligesom lettere at få virkelig gode folk med til modstandsarbejdet.

★ Man arbejdede.

Man spurgte ikke om mere end højst nødvendigt. Man arbejdede. Og man udrettede efter evne det, som blev pålagt. Og i hundredvis af jernbanesabotager, ødelæggelser af fabriker, køretøjer m. m. m. blev udført til ubodelig skade for tyskerne, der ikke noget steds kunne vide sig sikre. De mærkede, at de stod i fjendeland.

Krigen gik til ende, og vi oplevede den 4. maj 1945. Man gik hver til sit, for nu skulle lovlige tilstande atter råde i landet, og der var heldigvis

ikke brug for folk, der benyttede deres fritid til at gå rundt og ødelægge jernbaner og andet samfundsnyttigt.

Og for de flestes vedkommende blev det sådan. Man gik hjem og talte kun undtagelsesvis om „den gang“.

Ingeniør Johs. Torvin, som havde været med under praktisk talt hele krigen, og hvis villa i Åbyhøj var den første, som tyskerne i deres desperation sprængte i luften over, at de ikke kunne finde ejermanden, var imidlertid af den mening, at det ville være synd at afbryde forbindelsen med de kammerater, som gennem de farefyldte perioder havde vist et ubrydeligt sammenhold.

★ En forening til styrkelse af kammeratskabet fra den vanskelige tid.

Da glædesrusen efter befrielsen og hvad dermed fulgte havde lagt sig nogenlunde, samlede han nogle få af sine modstandskammerater og foreslog dem at danne en forening, hvor man kunne vedligeholde og styrke det kammeratskab, som vi fandt så naturligt i den vanskelige tid.

Ideen viste sig at være god. En hel del kammerater fra de lokale grupper sluttede op om foreningen, som Johs. kaldte „9. april“.

„Naynet“, sagde han, „skal vise, at her går skillelinjen. Enhver god dansker, der efter den 9. april 1940 har vist klart, dansk sindelag, kan optages i foreningen“.

Og dette holdes stadig i ære. Foreningen, der nu tæller ca. 250 medlemmer fordelt i hele landet, har hovedsæde i Aarhus. Dens formål er,

„GYFA“
GLAMSEBJERG

RYDE SAVVÆRK

Ryde — Tlf. Vejleby 21
Opskåret træ og
bygningsartikler
af enhver art.

**A/S POUL ANDERSENS
TØMMERHANDEL**
HOLSTEBRO

ANDERS JENSEN
GRØNBJERG
TEGLVÆRK

**TARM OG OMEGNS
SPAREKASSE**

K. VEDSTED-HANSEN
Forstander
Ungdomsskolen, Ølgod

Aktieselskabet
VARDE BANK
Nordre afdeling — Ølgod

AKSEL MIKKELSEN
Malermester
V. Strandgade 25 — Ringkøbing

**SPARE- OG LAANEKASSEN
FOR KERTEMINDE OG OMEGN**

ELIAS B. MUUS
KERTEMINDE A/S

CHRISTIAN CHRISTENSEN & CO.
HOLSTEBRO

FRØAVLSCENTRET HUNSBALLE A/S
HOLSTEBRO

VEMB TEKSTILFABRIK A/S

VEMB MÆRKEFABRIK
Specialfabrik for kreatur- og svinemærker
Vemb telf. 12 v/ G. Qvistgaard

TARM MASKIN- OG BEHOLDERFABRIK
HANS SØRENSEN

**ØLGOD OG OMEGNS
SPARE- OG LAANEKASSE**

A/S RINGKJØBING
ULDSPINDERI & TÆPPEFABRIK

KNUD KNUDSEN

Kolonialforretning
Ølgod — Telf. 11

W. MEINERTZ OLESEN
Aut. installatør
Bredgade 10 — Ringkøbing

Mineralvandsfabriken
AKTIV
Ringkøbing

at værne om faldne kammeraters minde, at støtte alle lovlige foranstaltninger, der går ud på at bevare frihedskampens ånd, at samarbejde med kammerater fra andre byer og søge oprettet afdelinger i disse byer, at yde økonomisk støtte til faldne kammeraters efterladte, hvor en sådan hjælp skønnes tiltrængt, og endelig at yde ferieophold til kammerater og kammeraters efterladte.

★ Børnene efter de faldne glemmes ikke.

En af de første store opgaver foreningen påtog sig, var at oprette sparekassebøger til 18 børn efter afdøde frihedskæmpere. Der blev indsat 100 kr. på hver bog, og der blev i sparekassen noteret, at bøgerne først må udleveres til de pågældende ved disses fyldte 18. år.

I årenes løb er der hvert år ved juletid sendt en lille hilsen til børnenes mødre med oplysning om, at foreningen nu har indsat et beløb på bogen. Og når barnet fylder 18 år, overrækkes bogen ved en lille højtidelighed, hvor der fortælles om faderens indsats, således at barnet forstår, at indsatsen ikke har været forgæves.

Beløbet på bogen kan nu frit benyttes af indehaveren, men vi har haft den glæde at se, at såvel mødre som børn i mange tilfælde ikke har hævet beløbet, men fortsat med at indsætte beløb, således at bogen kan blive en virkelig hjælp, når der skal bruges en større sum til uddannelse, stiftelse af hjem eller lignende.

Vi har nu kun 5 bøger tilbage. De fleste børn er nået op over 18-års alderen, og denne del af foreningens arbejde er ved at være endt.

★ Hjælp til at holde den gode sommerferie.

Men også andre opgaver har foreningen taget sig af. I lejede sommerhuse har mange enker med deres børn nydt ferier, og foreningens medlemmer har sørget for transport til og fra sommerhuset.

For nogle år siden har foreningen selv købt grund med sommerhus. Nu har vi noget, der er vores. Og her

lægger mange medlemmer et stort arbejde med udbygning og vedligeholdelse af huset, regulering af grunden, der ligger i meget naturlige omgivelser ved Virklund sø ved Silkeborg. Ved velvillige medlemmers hjælp er der fremtryllet en dejlig båd, så der også er bade- og fiskemuligheder.

Selv om behovet for at skaffe ferieophold til frihedskæmperes efterladte ganske tydeligt er dalende, har foreningen set en opgave i at opretholde et sommerhus, hvor også medlemmerne kan nyde nogle fredelige feriedage. Ideen med at sætte penge i grund med sommerhus må vist siges at være god. Det er begrænset, hvor meget pengene kan yngle i en sparekasse, men en god skovgrund er altid sin pris værd, og selv i tilfælde af inflation, vil værdien være sikret.

★ Tradition for en indbringende julefest.

Hvert år til jul er der tradition for, at foreningen afholder julefest. Særlige initiativrige medlemmer indsamler hos handlende, der stadig kan huske krigens tid, et væld af gaver, om hvilke der spilles lotteri. Der arrangeres underholdning, og man hygger sig med hinanden. Som regel indkommer der op imod 3.000 kr. ved en sådan julefest, og beløbet går ubeskåret til den hjælp, som foreningen har påtaget sig at yde til de efterladte, som findes værdige til at modtage hjælpen.

Denne hjælp kan ikke søges. De pågældende „kigges ud“ af vore medlemmer, som til bestyrelsen giver deres indstilling. Hvert tilfælde undersøges nøje, og hjælpen ydes måske som en kontant hjælp, og måske som en gavekurv med kolonialvarer og andet godt.

★ Taknemmelige for, at indsatsen ikke er glemt.

Der er stor taknemlighed at spore, når foreningens julehilsener når frem. Det er ikke beløbets størrelse, der er afgørende. Det er den tanke, at der stadig er nogle mennesker, som husker de afdøde og deres indsats for friheden, og som minder de

pårørende om, at arbejdet for Danmarks frihed ikke er og ikke vil blive glemt.

Gennem årene har foreningen afholdt mange arrangementer og foredrag. Vi har haft den glæde at se bl. a. Hans Hedtoft, Ole Bjørn Kraft og H. C. Hansen som foredragsholdere, og i talrige tilfælde har vi arrangeret filmsaftener og anden underholdning for vore medlemmer.

★ Fast klublokale.

Fra starten har vi savnet et samlingssted, men heldigvis blev dette spørgsmål ret hurtigt løst. Den mere end 100-årige Århus-forening „Polyhymnia“ var villig til at give os adgang til sine hyggelige klublokaler på Lille torv, hvor vi hver fredag aften helt kan være os selv. Her mødes medlemmerne til et spil L'hombre, til rafling, eller blot for at sludre hyggeligt med hinanden, og en flink klubværtinde sørger for, at vi hverken sulter eller tørster.

En gang hver måned arrangeres der i vinterhalvåret en lille spising, og det er morsomt at se, hvorledes medlemmerne møder op blot for at have det hyggeligt med hinanden. Der er i almindelighed ikke noget arrangement knyttet til disse spisninger. Det er tilstrækkeligt, at vi er os selv, og vi værdsætter det fuldt ud.

Vel må vi indrømme, at foreningsliv for tiden er nede i en bølgedal, og der er tilfælde, hvor vi kunne ønske, at flere medlemmer ville møde frem til vore sammenkomster, men når det gælder en indsamling eller lignende, så ved vi, hvor vi kan henvende os, og vi går aldrig forgæves.

★ Medlemmerne er fra alle samfundsklasser.

Vi er stolte over, at vi stadig — snart 15 år efter — kan samle gode kammerater til hyggelige sammenkomster, og det er betegnende, at vore medlemmer kommer fra alle samfundsklasser.

Kammeratskabet og sammenholdet er nøjagtigt som under krigen. Der gøres ingen forskel. Alle er lige. Her kommer håndværkeren, direktøren og

A/S N. SKYTTE

RINGKØBING

**A/S NIELS HANSENS
MOTORKOMPAGNI**

Ringkøbing

SØNDERGÅRD LARSEN

Gas- og vandmester
Godthåbsvej 7 — Ringkøbing

N. P. HOLMS BOGHANDEL

Bredgade 16 Ringkøbing

**HVIDE SANDE
FISKEAUKTION**

Ringkøbing

SØREN MIKKELSEN

v/ Axel Bojesen
Ringkøbing

KOLMAN & BOLET

Bredgade 6 — Herning

EJNAR KJELDSSEN

KAROSSEFABRIK
Herning

ANGLI

AGE DAMGÅRD A/S

Th. Nielsensvej 87 — Herning

AARHUS STEVEDORE CO.

**AKTIESELSKABET
HERNING TRÆLASTHANDEL**

HERA MODEHUS

Silkeborgvej 25 — Herning

**FOLKEBANKEN
for Herning og Omegn**

AKTIESELSKAB

Midtjydsk Brødfabrik

v/ Marius Iversen
HERNING

VIDEBÆK BANK A/S

PETER SPOHR

Urmager
Rosengade 56 — Odder

P. RINDOM WESTERGAARD
Varme - Sanitet - Vandværker
Videbæk

**CHRISTIANSLUND
TEGL- & KALKVÆRK
SAMT BETONVAREFABRIK**
Odder

I. CHR. MØLLER & CO.

Aktieselskab
Aarhus

**A/S DE JYDSKE
SKÆRVEFABRIKER**
Park Alle 7¹ — Aarhus

A. MIKAEL LAURSEN

Sct. Pauls Kirkeplads 9
Aarhus

POUL E. JUEL
Revisor
Høegh Guldbergsgade 59, Aarhus

**AKTIESELSKABET
EIFA**
Aarhus

**DET DANSKE TRÆLASTKOMPAGNI
AKTIESELSKAB**
Aarhus

VAREHUSET „ATLAS“ A/S
Aarhus

Dachau-Klubben

GENERALFORSAMLING

Ordinær generalforsamling afholdes torsdag den 25. februar 1960 kl. 20,00 i Admiral Gjeddes Gård, St. Kannikestræde, med følgende

DAGSORDEN:

1. Valg af dirigent.
2. Beretning.
3. Regnskab.
4. Forslag.
5. Valg.
6. Eventuelt.

Eventuelle forslag, der ønskes behandlet på generalforsamlingen, bedes indsendt til formanden, Svend Busk, Herluf Trollesgade 21, senest 8 dage før generalforsamlingen.

De på denne generalforsamling afgående bestyrelsesmedlemmer, der alle modtager genvalg, er følgende:

Kasserer: Agner Wennike.

Næstformand: Ewald Pedersen.

Bestyrelsesmdl.: Poul A. Larsen.

„ Henning Pilehave.

Bestyrelsen opfordrer medlemmerne til at møde fuldtalligt op.

P. b. v.

E. BEERMANN.

VEJASSISTENT OTTO NIELSEN in memoriam.

Kender du den stilhed, der fylder én, når man pludselig og uforberedt hører, at en kammerat ikke er mere. I lynglimt forsøger man at huske noget om det menneske, som man

grosserereren uden forskel, og man hører aldrig diskussioner af politisk art.

Foreningens nuværende formand er brygger Vagn Klæbel, og i bestyrelsen sidder endvidere direktør T. Nansen-Scherfig, ritmester Erik Strømvig, tandtekniker Leo Kæraa, kriminalassistent A. Seiersen, guldsmed Børge Rasmussen og ekspeditionssekretær E. Thomasen.

har kendt, og som man nu ved, at man aldrig skal se mere. Sådan havde jeg det, da jeg i Berlingske Tidende læste, at vejassistenten var død. For os i Dachauklubben var han ganske simpelt — vejassistenten fra Frederikssund, en trofast kammerat overfor klubben, en kammerat, som vil blive savnet af os alle, der havde lært ham at kende under fangenskabets som et rettænkende og retlinet menneske med et stort moralsk mod, altid parat med en hjælpende hånd eller et djærvt ord til en kammerat, der havde det skidt.

For mig var der noget symbolsk i, at vejassistenten var en af de „gæve Frederikssund-vikinger“. Den kampånd, der glødede i de gamle vikinger, tror jeg også boede i hans bryst.

St. St. Blicher skriver i sit dejlige digt Søren Kanne:

Så skulle dog alle I danske mænd
af hjertet elske hinanden,
i faren og døden give sig hen,
den ene med lyst for den anden.

Det dækker vor mening om vejassistenten, sådan som vi lærte ham at kende.

Tak for godt kammeratskab.

Æret være dit minde.

f. DACHAUKLUBBEN
E. BEERMANN.

Gestapofangerne

Sjællandsafdelingen indkalder til generalforsamling torsdag den 24. marts kl. 20 i Admiral Gjeddes gård. Dagsorden ifølge lovene.

Landsforeningen har nu fastlagt sit årlige stævne til 28. og 29. maj i København. Man regner med en del norske gæster ligesom sidst i Randers.

M. L.

Modstandsbevægelsens landsforbund holder sit første årsmøde mandag den 29. februar kl. 19,30 i Danmarks tekniske Højskole, Østervold 10, K., med dagsorden ifølge lovene.

Ny tysk litteratur om nazismen og modstands- bevægelsen. Hvorfor er tyskerne sådan?

„Kommandant in Auschwitz“ (Stuttgart: Deutsche Verl. Anst. 58) — Rudolf Höss er typen på den undersøgt, der adlyder en øvrighed, som for ham i fuld alvor står som Guds stedfortræder her på jorden. Man talte bare ikke mere om Vorherre, men om „forsynet“, med andre ord: himlen gjorde i befolkningens bevidsthed fælles sag med øvrigheden, som dengang var „førerens“, nogle år tidligere „Kaiser Wilhelm“ og Bismarck — og endnu tidligere Frederik d. II, som tyskerne kalder den store. Øvrigheden, indsat af Gud, herre over kirken: kun den intellektuelle kunne skelne, hvad der var Guds, hvad der var den verdslige magts domæne: grænsen er labil — det viser fortolkningsvanskelighederne i striden mellem kirke og stat i Østtyskland nu. For reformationen var det lettere: for kirken opråbte som statens herre og mellemed mellem

**A/S KAALUNDS
FABRIKER**

Kolding

**A/S KOLDING
KULKOMPAGNI**

A/S MARIUS MOGENSEN
Kolding

**KONRAD JØRGENSENS
BOGTRYKKERI**
Kolding

**ANKERHUS
TAPET- OG FARVEHANDEL**
Kongensgade 87 — Esbjerg

TOBIESENS FARVEHANDEL
Esbjerg

**KAJ BRAAD'S
BOGHANDEL**
Kongensgade 87 — Esbjerg

OSTEBODEN
v/ A. Madsen
Torvegade 50 — Esbjerg

ANDERS LARSEN & SØN
Aut. elektro installatører
Kongensgade 11 — Esbjerg

H. HANSEN & SØNNER
Aut. vand- & gasmestre
Havnegade 96 — Esbjerg

NIELS NIELSEN
Boligmontering
Kongensgade 82 — Esbjerg

GLOBE REKLAME
Kongensgade 102 — Esbjerg

BRDR. ALBERT
Snedkermestre — Esbjerg

J. GOTFRED JENSEN A/S

AARHUS

KR. BLAABJERG

Murermester & entreprenør

Grenaavej 156 — Riskov — Tlf. Aarhus 7 73 74

**I/S SAGFØRER-AUKTIONERNE
I AARHUS**

A/S AARHUS FLÆSKEHAL

HANDELS- OG KONTORFUNKTIONÆRFØRENINGEN
Aarhus

BRDR. VOLKERTS FABRIKER A/S

I/S DANA
SYDJYSK ISCREAMFABRIK
Kolding

JENS JUHLS SAVVÆRK
Kolding

NIELSEN & SKOU PETERSEN A/S
Isenkram en gros

Tlf. 3434

Kolding

**AKTIESELSKABET
KOLDING KORN**

OVE SØRENSEN & KARL SØRENSEN A/S
Civilingeniører & entreprenører

Esbjerg

Gud og mennesker. Og i et samfund, hvor øvrigheden er en konge, der står over partierne, er det ligeledes lettere for den jævne, retroende protestant — også der, hvor den kristne oplysning er af en høj standard — som i det evangeliske Svejts eller i U. S. A. og England. *Dette er og var dog aldrig tilfældet i Tyskland.*

Læs en bog som *Albert Krebs „Tendenzen und Gestalten der NSDAP. Erinerungen an die Frühzeit der Partei“*. (Stuttgart: Deutsche Verl. Anst. 59).

Krebs' levned er typisk for unge tyske fra den generation, der førte landet ind i det sidste uføre: frivillig fra verdenskrigen, medlem af de illegale frikorps, senere af ungdomsbevægelsen, særlig interesseret i tysk „folklore“ (Kühnelt siger, at allerede Wicief og Hus tilskrev folket en slags instinkt for det rigtige, for sandheden — han ser i disse mænds filosofi spiren til den senere nationale socialisme, der opstod i Hitlers hjemstavn, i Bøhmen, og påberåbte sig taboriternes idéer!), ungdomskonservativ og fra 1925 indtil 1928 „Gauleiter“ i Hamburg, 1932 dog udelukket af NSDAP efter et opgør med Hitler. Han skildrer NSDAP som de mere fattige borgeres samlingssted, hvor især sekterere af de mest forskellige retninger kunne enes om Hitlers program, der jo var en slags papirkurv for alt muligt, som han i virkeligheden vragede. Menneskene, Krebs skildrer i nærbilleder — som Gregor Strasser, Hess, Himmler, Streicher, Frick, Goltz, Schirach, var fusentaster og farlige „idealister“, der alle mente det godt med deres folk. Krebs viser os ikke mindst i sin egen personlighed billedet af et fuldstændigt sekulariseret folk, hvis umådelige behov for tro i århundreder har været tilfredsstillt med surrogater — nemlig tilbedelse af den verdslige, men guddommeliggjorte øvrighed, der stod over kirken og var nærmere til himlen! „Hvorfor så gå i kirke, da præsten jo er ansat af en endnu højere instans, som han bare står og skal hylde?“ sagde vi som unge „vandrefugle“ på et gymnasium i Berlin. Prøjsens uhyggelige skyld!

Og så tør *Martin Göhring* skrive en tysk historiebog „*Bismarcks Erben 1890 — 1945 — Deutschlands Weg von Wilhelm II bis Adolf Hitler*“ (Wiesbaden:

Steiner 59), hvor han i fuldt alvor endnu så sent som i 1959 vil hævde, at der ikke går en vej fra Prøjsen, fra Bismarck til Hitler. Hans egen fremstilling af kendsgerningerne før Hitler modbeviser en påstand, som tyskerne gerne vil tro på — og netop dette, at opgøret med Hitler standsede på halvvejen — ligesom reformationen i Tyskland ikke gjorde skridtet fuldtud til en folkelig rejsning — netop dette er skyld i nynazistiske rørelser, som vi i øjeblikket er vidner til! *Martin Göhring* mener, at teorien om Prøjsen som nazismens vejbereber er en legende — men det var jo netop i det gamle Prøjsen, at nazipartiet sejrede først og stærkest! Selvfølgelig var Bismarck en genial statsmand og Hitler en skryder og demagog, den ene overbevist protestant, den anden „antikristen i person“, og selvfølgelig ville Bismarck frabede sig at blive nævnt i samme åndedræt med Hitler. Men han var symbol og repræsentant for en udvikling i Tyskland, der som en lavine måtte gå den vej, der endte i nazismen. Hitler ville aldrig have fået mere end halvdelen af tyskerne med sig, hvis der ikke havde været jordbund og dyb jordbund for hans dæmoni: forberedt i århundreder af den totalitære stat Prøjsen, hvor mennesket blev opdraget til at parere ordre — og ikke til „frit at tænke, tale, tro“. „Ingen må tvinges til sin tro“, sagde allerede den gamle kirkefader Thomas Aquinas — og „personen er hellig“ — sætninger, som i Grundtvigs Danmark lever videre som hver mands eje! Men Göhrings bog er fortrinlig læsning, yderst objektiv der, hvor han skildrer Hitler-tiden, og oplysende om indstillingen af et flertal af tyskerne til opgøret efter krigen: det er ikke blevet fuldbyrdet!

Kirken og staten.

Helt anderledes konsekvent er den protestantiske modstandsmand og kristne pacifist *Dietrich Bonhoeffer*, der døde i Flossenburg. Hans „*Gesammelte Schriften*“ kommer nu i *Chr. Kaisers forlag* i München.

„Kirkens frihed er ikke der, hvor mulighederne bydes af staten, men der, hvor kirken selv skaber sig et livsrum — måske endda mod statens vilje. Hvis der prækes frihed fra prædikestolen, kan det netop være en pagt, der er indgået

med den verdslige myndighed, hvor den ægte frihed er prisgivet“. Disse sætninger står i *Bonhoeffers artikel*: „Protestantisme uden reformation“, hvor han drøfter forholdet mellem kirke og stat — for Bonhoeffer var konsekvensen døden i en KZ. — *Dibelius* i Berlin har i dag taget emnet op til fornyet overvejelse mod den kommunistiske stat.

Man sætter tingene hårdt op mod hinanden.

Der står strid og kampgny om idéerne i Tyskland — tit på en for danske uforståelig måde. — Her i landet, hvor man er vant til kompromis, til at bøje af, til at mægle, virker det fremmedartet, som en rest af „middelalderens intolerance“, når mænd farer i harnisk, ja lader livet for en religiøs eller politisk idé — men Tyskland var delt religiøst og er i dag atter delt politisk, og skelsætning fører altid grænsestridigheder med sig: man sætter tingene hårdt op mod hinanden for at forsvare sit eget gærde. Vi kender noget til det fra Sønderjylland og Sydslesvig. Og sådan en blødende grænse har der i århundreder gået tværs igennem Tyskland, igennem familierne, ja, den enkeltes sjæl: her katolsk, der protestantisk. Og netop dette sår, som tyskerne aldrig forstod at læge, har fremmet længslen efter en medicin, en kvaksalver, en „fører“ — man dyrkede lettere tilgængelige erstatningsreligioner, der lovede et jordisk paradys, hvor det ituslåede fællesskab skulle heles.

HANS RÜTTING.

Kammeraternes Hjælpesfond

er de raske kammeraters hilsen til de syge.

Mærkaterne fra Kammeraternes Hjælpesfond kan fås gennem kontoret, St. Kånikestræde 10, K.

Giro 780.

EUROPA A/S
FISKEEKSPORT
Esbjerg

E. & C.s
Hønsfoderfabrik A/S
ESBJERG

C. BREINHOLT
Havnegade 83
ESBJERG

J. LAURITZENS EFTF.
Mæglerforretning
Havnegade — Esbjerg

CENTRALTRYKKERIET
Esbjerg

THORVALD BORNHØFT
Esbjerg

POUL MADSEN
Smedeværksted
Gl. Havn Esbjerg

TH. BUNDGAARD & SØN A/S
Esbjerg

H. P. BANGS
VOGNMANDS- OG FLYTTEFORR.
Esbjerg — Tlf. 24

DANSK ARBEJDSMANDS
FORBUND
Esbjerg

DAGBLADET VESTKYSTEN

ESBJERG

ALFRED KRABBENHØFT A/S
Murer- og entreprenørfirma
Strandby Kirkevej 303 Esbjerg

DE FORENEDE ISVÆRKER A/S
Esbjerg

AKTIESELSKABET VARDE BANK
Esbjerg afdeling

BRØDRENE LEERVAD
Aut. elektricitetsfirma
Norgesgade 41 Esbjerg

WIGGO KONGSTAD A/S
Fiskebrogade — Tlf. 4001 — Esbjerg

HENNING PEDERSEN
Esbjerg Værktøjsmagasin

Aktieselskabet
C. J. CHRISTENSENS PAPIRHANDEL
Esbjerg

OTTO BERTELSEN
Radio — Sendere — Ekkojod
Nyhavnsgade 25 Esbjerg

ESBJERG TRAWLBINDERI A/S

K. DIDERIKSEN
Spedition — Stevedoring
Esbjerg

VALSEMØLLEN
Aktieselskab
Esbjerg

Isaak Babel: Rytterarmeen og andre fortællinger.

Gyldendal. 262 sider. Kr. 22,75.

En mærkelig, fremmedartet bog, både hvad sprog, stil og emner angår. Disse fortællinger, noveller eller prosafragmenter, er skrevet af den sovjetrussiske forfatter Isaak Babel, der blev født i 1894 i Odessa som søn af en fattig jødisk købmand. En meget omskiftende og eventyrlig tilværelse har han haft. Han har blandt andet været tsaristisk soldat på den rumænske front, men efter revolutionen blev han medlem af tjekoen og soldat i den røde hær. Han deltog også i 1920 i kampene i Polen med ryttergeneral Budjonnyjs kosakker. Hans værker var ikke meget kendt og han døde i russisk fangelejr i 1941, men i de sidste år er interessen for hans værker dog steget stærkt såvel i Rusland som i Vesten.

Der er noget orientalsk over disse fortællinger, som i en knap og farverig stil fortæller om de begivenheder, han har været ude for og de mennesker, han har mødt.

Bedst synes man vel nok om barn-domserindringerne fra Odessa med dens mærkelige jødeskikkelser og det voldsomme liv, der levedes i denne store Sortehavs-havn, hvor skibe og mennesker fra mange lande mødtes.

De mange noveller fra kosakernes felttog kan derimod virke lidt ensformige med deres opbud af uhyrligheder, men alt i alt må det dog siges at være en oplevelse at stifte bekendtskab med denne usædvanlige forfatter.

OLAV HOLST.

MEDLIDENHEDSDRABENE

Overvejende på grundlag af Nürnberg-processens dokumenter skildrede overlæge, dr. med. Paul Thygesen den 8. februar i et radioforedrag det nazistiske Tysklands euthanasi-program. Det dokumenteres, at drabene ikke kan betegnes som „medlidenhedsdrab“, og at euthanasi-programmet i sin udformning og anvendelse var et politisk værktøj. Den nu arresterede professor Heydes og andre lægers roller inden for programmet blev belyst.

BREV FRA NORGE

En tak for dansk hilsen

Gjennem redaktør Johs. Fosmark fikk jeg på min 70 års dag 25. januar i Oslo overrakt som gave en pragtfuld relief av grev Folke Bernadotte udført av den danske billedhugger Sverre Forchhammer.

Jeg er dypt rørt og uendelig taknemmelig over dette bevis på ven-skap, og de varme tanker og gode ønsker, der fulgte med. Jeg forstår, at gaven er fra danske koncentrationsleirfangers blad „Pigtråd“, og jeg ber herigjennem om å få fremføre min aller hjerteligste takk.

Videre vil jeg bede om å få lov til, efter å ha' gledet mig over relieffen her i mit hjem i Parkveien 47 B, senere til våren å la' relieffen op-henge på „Solhøgda“, når stedet antagelig 1. juni er ferdig til innflytting for politiske kvinnelige fanger fra okkupationstiden, således at mine dyrebare danske og norske kvinnelige kamerater, der skylder grev Folke Bernadotte og minister N. Chr. Ditleff's aktion med de hvite bussene at de lever i dag, daglig skal kunne få se ham.

Jeg vedlegger det lille digt, jeg skrev til ham i Stockholm, da jeg var på vei hjem fra Ravensbrück koncentrationsleir, hvor jeg hadde opholdt mig i nesten 2 år efter 11 måneders opphold i enecelle på Grini.

Grev Bernadotte,
ledet av Gud
har du reddet
oss av det tyske helvete ud.
Ingen vet, hvordan
du fikk det til,
du har raket oss ud
som glør av ild.
Vi vet bare, at alle vi
danske, norske, takket
dig er fri.

Vi er fylt av en glede så stor,
fattige finner vi alle ord.
Derfor er det vel at vi nøler,
for ingen ord kan uttrykke
den glede, som vi føler.

Grev Bernadotte,
i tanken vi bygger dig et slott,
hvor hver sten
er en sten, rullet bort
fra vort hjerte,
hvor hvert vindu
er et vindu mot
friheden ud,
hvor hvert spir raker
op mot himmelen,
mot Gud.
I dette slott skal du bo,
og der skal herske fred
nu og i al evighed.

SYLVIA SALVESEN.

Fødselsdagen blev markeret ved en reception i hjemmet ved slottet i Oslo samt ved en aftenfest på hotel Bristol, hvor 112 gæster havde en festlig aften.

Det var et ret internationalt selskab. Her talte fra dansk side formanden for det danske erstatningsudvalg, statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, der hyldede Sylvia som den inciterende i samvirket.

(Se iøvrigt forsiden).

JUBILÆUM I BÅSTAD.

Mandag den 29. februar fejrer lotte-korpset i Båstad sit 20-års-jubilæum bl. a. ved gudstjeneste i sognekirken og efterfølgende middag. Lottechefen fru Wittgren vil blive stærkt hyldet for sit udstrakte hjælpearbejde.

Mange danskere bl. a. fra Dachau kom til at nyde godt af fru Wittgrens omsorg, da de opholdt sig i forlægnin-gen i Båstad, efter at de var hentet af Røde Kors til Sverige.

Fra Kammeraternes Hjælpefond deltager i jubilæet pastor Poul Riis, der ventes at bringe fru Wittgren en dansk tak.

<p>PARFUMERIE</p> <p>Lille Torv 2 — Rønne</p>
<p>BRDR. LYNGBERG</p> <p>Rønne</p>
<p>MOTOR-CENTRET v/ Henning Nielsen St. Torvegade 49 — Rønne</p>
<p>BIDSTRUPS FRØHANDEL St. Torvegade 26 — Rønne</p>
<p>Firma VIGGO GLISTRUP Rønne</p>
<p>KAARE RASMUSSEN Foto — Tlf. Rønne 526</p>
<p>Porcelainsfabriken BOLETTE — RØNNE</p>
<p>CHR. NIELSEN & SØN Søndergade 13 — Rønne</p>
<p>FERDINAND JØRGENSEN Østergades Automobilforretning Rønne</p>
<p>ENGELL's BYGGEFORR. Søndergade 11 — Rønne</p>
<p>B. F. MAGASINET RØNNE</p>

<p>CARL LASSENS EFTF. Spedition</p>	Esbjerg
<p>OSCAR WILHELMSSEN Fiskeexport en gros</p>	Esbjerg
<p>THE BORDEN COMPANY A/S Esbjerg</p>	
<p>A/S BRDR. NISSEN Esbjerg</p>	
<p>JOHAN OLSEN & CO. A/S Bygningsartikler</p>	Esbjerg
<p>COLORLUX P. Skramsgade 9 — Esbjerg</p>	
<p>LEO KÆRAAS KLINIK v/ O. Steen — Exam. tandtekniker</p>	Esbjerg
<p>B. LETH PEDERSEN Civilingeniør Borgergade 34</p>	Esbjerg
<p>A/S ESBJERG JERN- OG STAALFORRETNING</p>	
<p>CO — OPERATIVE WHOLESALE Society Ltd.</p>	Esbjerg
<p>I/S CARL BRANDTS SØNNER Møbelforretning Østergade 21</p>	Rønne
<p><i>Aktieselskabet</i> DAMPSKIBSSELSKABET PAA BORNHOLM AF 1866</p>	

26/12.

4.-MAJ-KOLLEGIET I MARSTAL.

4. maj-kollegiet i Marstal har modtaget to store julegaver, idet rederiet Ø.K. har skænket 25.000 kr. og rederiet J. Lauritzen 10.000 kr. — Rederiet Lauritzen har ønsket, at et af kollegiets værelser skal opkaldes efter en af rederiets skibsofficerer, overstyrmand Peder Caspersen.

26/1.

LANDDAGS-EKKLÆRING I GÅR I ANLEDNING AF DE ANTI-SEMITISKE SMØRERIER.

Landdagen i Kiel indledede i går sit møde med en højtidelig erklæring, oplæst af landdagspræsident v. Heydebreck, og påhørt stående af landdagsmedlemmer og tilhørere. Heri tager landdagen på det skarpeste afstand fra de antisemitiske og nazistiske smørerier, der har fundet sted også i Sydslesvig og Holsten i den sidste tid. Med tilfredshed fastsloges det, at disse „aktioner“ nu er standset igen lige så hurtigt, som de kom, men samtidig erklærede landdagen, at den med alle til rådighed stående midler vil drage omsorg for, at lignende tildragelser, „der forgifter ungdommen, tilsidesætter menneskeværdigheden og misagter den i grundloven garanterede beskyttelse mod racemæssig, national og religiøs forfølgelse“, i fremtiden vil blive forhindret. Et middel hertil vil være, hed det i erklæringen, at de for opdragelsen ansvarlige gør, hvad der står i deres magt for at oplyse ganske særligt ungdommen om Hitler-tidens ugerninger.

28/1.

HVER TREDJE SVENSKER VILLE IKKE HAVE JØDE TIL SVIGERSØN.

Den svenske justitsminister Kling bebudede i går i rigsdagen en skærpet indgriben mod antisemitisk og nazistisk propaganda. Det bør med rette overvejes, om ophidselse mod en bestemt folkegruppe ikke skal straffes med fængsel, så der kun kan blive tale om bøder i bagatelsager, sagde han.

Dette var et svar på en forespørgsel fra en række rigsdagsmedlemmer, der henviste til en opinions-undersøgelse, som tydeligt viste, at der stadig findes racefordomme i Sverige.

Af de spurgte kunne 20 procent umuligt godkende at være kammerat til en person af jødisk afstamning. Hver tredje vil have sig frabedt at få en jødisk svigersøn, og 34 procent mente, at de blev snydt i forretninger med jøder.

Den svenske skoleungdom kræver nu fuld besked om den nazistiske fortid. Ifølge „Stockholm-Tidningen“ er spørgs-

målet blevet rejst af en række elev-organisationer, der skal have en samtale med undervisningsminister Ragnar Edenman. Blandt organisationerne er de svenske skole-elevers centralorganisation, der tæller ca. 120.000 medlemmer. En undersøgelse, denne organisation har foretaget, afslører, at nazismen er yderst mangelfuld behandlet i de moderne svenske skolebøger.

30/1.

NAZILÆGE IDØMT LIVSVARIG FÆNGSELSSTRAF.

En vesttysk domstol idømte torsdag en læge, dr. Gottfried Matthes, livsvarigt fængsel for at have aflivet 24 sindssygepatienter under tyskernes tilbagetrækning i krigens sidste dage.

Et nævningeting fandt den 55-årige dr. Matthes skyldig i mord i syv tilfælde, manddrab i 17 tilfælde, mordforsøg i 16 tilfælde og forsøg på manddrab i syv tilfælde.

En tidligere underordnet polititjenestemand der blev dømt sammen med dr. Matthes, den 63-årige Edmund Zembok, fik tre år og fire måneders fængsel for meddelagtighed. To andre medanklagede blev frikendt på grund af bevisets stilling.

Sindssygepatienterne blev aflivet på hospitalet i Ottmachau i Øvreslesien, da tyskerne trag sig tilbage under den russiske offensiv.

6/2.

SYNAGOGE-SKÆNDERNE FRA KÖLN IDØMT FÆNGSELSSTRAF.

Landsretten i Köln idømte i middags den 25-årige Arnold Strunk 14 måneders og hans jævnaldrende ven Paul-Joseph Schönen 10 måneders fængsel. Herfra går den måned, de har tilbragt i varetægtsarrest. De borgerlige rettigheder frakendtes dem for et tidsrum af to år.

De to dømte, der tidligere har været straffet for kriminelle forhold, smurte julenat 1959 antisemitiske paroler og hagekors på synagogen i Köln og tilsoede et mindesmærke for nationalsocialismens ofre med lakfarve.

Anklagemyndigheden havde i sit indlæg i aftes krævet Strunk idømt 27 måneders fængsel, Schönen 21 måneders fængsel. De to forsvarere havde anmodet om milde straffe for de to anklagede og bedt retten om at se bort fra at frakende dem de borgerlige rettigheder.

De anklagede tog imod dommen med ubevægelige, men blege ansigter. Strunk kendtes skyldig i at have forvoldt materiel skade på offentlige bygninger i en statens orden truende hensigt, medens Schönen kun kendtes skyldig i at have forvoldt materiel skade på offentlige bygninger.

I domsbegrundelsen hedder det, at der bag skændingen i Köln ikke har stået nogen organiseret gruppe eller bevægelse

af antisemitter. De to anklagede var dog blevet tilskyndet til deres handling ved ydre indflydelse, det være sig i form af bøger eller tidsskrifter.

9/2.

STORTINGET RATIFICERER DE TYSKE KZ-ERSTATNINGER.

Stortinget ratificerede i går overenskomsten mellem Norge og Vesttyskland om erstatning til nordmænd, der har været interneret af nazisterne under krigen.

Olav Versto, arbejderpartiet, var den eneste, der stemte imod. Han motiverede sin holdning med, at Tyskland ikke havde godkendt de bestemmelser i folkeretten, hvorpå de norske krav er baseret.

Ændrer intet for andre lande.

Udenrigsminister Lange benægtede, at overenskomsten ville gøre det mere vanskeligt for andre lande at forhandle med Vesttyskland. Rygterne om, at officielle franske og britiske kredse skulle have udtrykt utilfredshed med de overenskomster, der er blevet afsluttet mellem Vesttyskland på den ene side og Norge og Danmark på den anden, stemmer ikke overens med kendsgerningerne, sagde Lange.

Den norsk-vesttyske erstatningaftale blev afsluttet i august i fjor og går ud på, at Vesttyskland skal betale 60 millioner D-mark.

11/2.

NY ANNE FRANK DAGBOG.

Anne Franks dagbog har nu fået sit polske sidestykke. De polske blade har bragt uddrag af en jødisk dreng, David Rubinowicz' dagbog, der begynder i 1942, beskriver to års oplevelser og slutter brat, da David og hans familie køres til nazisternes udryddelseslejre.

11/2.

TO LANDSFORRÆDERE BENÅDET.

To af de sidste tre danske landssvigere, som hidtil har siddet fængslet for deres ugerninger under den tyske besættelse, blev ifølge dagbladet „Aktuelt“ for nylig løsladt efter næsten 15 års forløb.

Det er sket på justitsministeriets foranledning med benådningen efter indstilling fra fængselsvæsnet og rigsadvokaturen. I begge tilfælde drejer det sig om tyskerhåndlangere, der blev dømt til døden, men senere fik dommen ændret til livsvarigt fængsel. Den ene tilhørte Schiøler-gruppen, som havde 20 mord på samvittigheden, og den anden var under krigen fangevogter i en tysk koncentrationslejr og havde et langt synderegister.

Tilbage i dansk fængsel sidder nu kun en af besættelsestidens landssvigere. Han var medlem af Schalburgkorpset, men blev først fanget i 1953 og idømt livsvarigt fængsel.

FABRIK FOR AUTOMATISKE KONTROLAPPARATER

NORDBORG

EIGIL SØRENSEN

BANG-RØNNES EFTF.
RØNNE

Fotograf
HANS P. NIELSEN
Polyfoto Studie — Rønne

**DE BORNHOLMSKE
ARBEJDERES BAGERI**
Rønne.

Aktieselskabet
BORNHOLMS MASKINFABRIK
Rønne.

**SANDVIG
BRUGSFORENING**

L HJORTH

Terracottafabrik . Grundlagt 1859
BORNHOLMSK STENTØJ
Krystalgade 5 — Rønne — Telefon 160

A/S MICHAEL ANDERSEN & SØN

Grundlagt 1740
Bornholmsk keramik, fajance og stentøj
TELEFON RØNNE NR. 1

Porcelain-, Fajance- og Stentøjsfabriken SØHOLM A/S

Rønne . Grundlagt 1835
Fabriksudsalg: Snellemark 26 . Tlf. 1701

FRYDENLUND TRÆLASTHANDEL
Haslevej 7 — Rønne

Hvilken vej vil Tyskland gå?

AF HANS RÜTTING

III.

Vi bringer sidste afsnit af redaktør Hans Rüttings artikel, der er blevet læst med så stor interesse.

Pastor Buchholz — fangernes gode ven i Tegel og Plötzensee. Han har ikke skrevet om sine oplevelser, men han fortæller om 20. juli-mændene fra prædikestolen og i foreningerne.

Og helhedsindtrykket? I grunden er alle bange for, hvad der vil ske efter Adenauers død. Hans navn er for tyskerne symbol for miraklet, der er sket: at et sonderknust folk i løbet af forbavsende kort tid har rejst sig påny, og respekten, der står om hans skikkelse, spores til dybt ind i socialdemokraternes rækker. Deres nye program, der tager afstand fra en doktrinær marxisme, der ikke mere er kirkefjendtlig, der endda går ind for en genoprustning, en „demokratisk“ armé, er jo et skyggebillede af Adenauers idéer; de har vist sig så sejrriige, at selv oppositionen må bøje sig for dem for ikke helt at miste tag i befolkningen.

De har dog de bedre hoveder, mænd med profil — som Brandt i Berlin — men det er unge mænd, hvis idealisme er større end deres politiske erfaring og håndelag, som Adenauer ejer i høj grad.

HAN SMILER — med korslagte arme — ad „de politiske dilettanter“s rasen i Bonns parlament: han smiler, tier — og regerer, endda mod sit eget parti.

Det ejendommelige er bare, at alle hans krumspring, der omtales meget i

den udenlandske presse, ikke spor har skadet ham i selve Tyskland — de er forlængst tilgivet og glemt — ja mere: Tyskerne kan lide ham, den „gamle“ — han er jo et mandfolk, der får de andre til at lystre, han herser med dem, han tager ansvaret fra alle og enhver og lægger det over på sig selv.

Som et folk, der af natur ikke er demokratisk og liberal, falder det i de fleste tyskeres smag.

MEN ADENAUER har begået een fejl: han har omgivet sig med nuller — med unge ubetydelige mænd, med nikkedukker — den eneste, der lavede lidt ravage, Erhardt — blev i tyskernes øjne latterliggjort — umuligt at tænke sig ham, efter det skete, som Adenauers efterfølger — i hvert fald ikke, før også den sag er glemt.

Adenauer har ikke sørget for en kronprins — og det er oppositionens store chance. De har mændene — og idéerne, der skilte dem fra folket, de gamle revolutionære fraser, har de kuldkastet.

Tysklands deling, som jo er en kendsgerning, der næppe vil forandres i nærmere fremtid, oprører mindre end man tror; for den opvoksende slægt er ringe interesseret i genforening, revanche eller et opgør mod øst. Den almindelige prosperitet beroliger selv de unge brushoveder: vi kan og bør vise dem mere tilid, end de ældre, der alle på en eller anden måde har været impliceret i Hit-

ler-riget — det er de unge, der valfarter til Belsen og ikke de egentlig skyldige, den ældre generation.

PRØJSEN ER ITUSLÆT — dens større del hører nu til øst — og Vesttyskland er blevet en tilforladelig forbunds-fælle i vest; landet er ikke mere centralistisk styret — med Berlin som hovedstad, der giver „ordre“, som paret — men føderalistisk delt, med stærk uafhængighed af de enkelte „lande“, der så, hver for sig, kan prøve sig frem til demokratisk levemåde.

At man efterhånden slår ind på den rigtige vej, viser ikke mindst de nye tyske historiebøger, som nu skal bruges i alle skolerne — så kan de unge i hvert fald dog læse sig til, „hvad der skete i nazitiden“ — mens de ældre tier.

OG ENDELIG EN SIDSTE KENDSGERNING: Der skete jo en folkevan- dring indenfor Tysklands rammer, vældige forskydninger med flygtninge alle- vegne fra.

I Forbundsrepublikken lever der 10 millioner flere mennesker end i 1939. Også dette kaos er blevet klaret. Flygtningene har fået arbejde og deres børn er assimileret — hvad sprog og sinde- lag angår — dog ikke religiøst. I protestantiske egne, som Holsten, rejser der sig nu katolske kirker — og omvendt: Det gamle Rest-Prøjsen mister på den måde sin karakter som antikatolsk bastion, dens afkristning synes standset, konfessionerne finder hinanden i fælles opgaver, overfor østens ateistiske fjende synes broderstriden forældet.

Alt i alt: Ungdommen tegner godt — netop fordi den er skeptisk overfor for- ældrene og lærerne.

HANS RÜTTING.

Kun 25 ledige pladser på K. H.-rejserne

Indtil nu har 82 skadelidte incl. koner og enker tilmeldt sig K. H.'s dejlige 17 dages ferie- og hvilerejser, og der er kun 25 ledige pladser tilbage i de 40 biler, der er til rådighed, og det er måske nødvendigt at sige det straks: 40 biler er det absolutte

maximum — der kan således ikke skaffes flere pladser end nævnte 25 — og der vil ikke blive indsat flere vogne.

De ledige pladser fordeler sig således:

OM · 3 · MÅNEDER · STARTER · 1' · REJSE

	Maj	Juni	Juli	August
Afg. Københ.	4	4	3	4
„ Aarhus }				
„ Kolding }	0	4	4	2

— og dermed skaffes plads til ialt 107 skadelidte incl. koner og enker + 40 chauffører — reservechauffører — rejseledere — hjælpere og de bilejeres koner (de betaler fuld pris), der ønsker at holde ferie sammen med deres mænd — og os.

Hele dette kæmpearrangement omfatter således 175 personer, og vi skal ialt — til dets gennemførelse — skaffe ca. 45.000 kr., hvoraf vi har skaffet ca. 20.000 kr.

Det sker — ofte endda — at jeg bliver stillet overfor spørgsmålet: „Hvor kommer pengene fra?“ — Jeg kan ikke besvare dette spørgsmål endnu — m. h. t. de sidste 25.000. — Jeg ved blot, at de kommer.

1960 er jo 15-året for Danmarks befrielse — og det skal naturligvis fejres — og det vil blive fejret. — MEN — der er en del tidligere modstandsfolk, der samtidig holder en slags jubilæum: Invalider i 15 år med dertil hørende hospitalsophold, operationer, invaliditetsfastsættelse, genoptagelser, endeløse besøg hos myndighederne, udfyldelse af skema-

er o.s.v. o.s.v. Smerter, skuffelser, invaliditet og afsavn kunne ikke fordeles retfærdigt — så havde det jo været lidt lettere — men nu må de enkelte bære byrden. Vi var i samme båd engang — men er vi ikke det stadigvæk?

Se engang på ovenstående morsomme tegning af 4 lange rækker biler. Tegningen „forestiller“ sommerens 4 rejser. I hver bil sidder 2—3—4 eller 7 skadelidte. For en gangs skyld kører de i luxusbil med egen chauffør til fremmede lande — for een gangs skyld.

Kære raske kammerat! Det er så selvfølgelig, at man er rask — at det næsten er irriterende at blive mindet derom.

Kære abonnent af „Pigtråd“! De er jo også en af vore kammerater — i hvert fald har De støttet os gennem Deres abonnement — måske gennem mange år.

Nu er det måske en følelsessag om man mener, at man stadig bør støtte besættelsestidens ofre — men står vi ikke i en stadig gæld til dem? Jeg tror, at hver eneste god dansker føler en vis glæde — en vis stolthed over, at vi virkelig kan fejre 5. maj — netop fordi vi er — og var — gode danske dengang, og netop der-

for må vi heller ikke glemme besættelsestidens ofre.

Har nogen mon egentlig tænkt over, at det hvert år er invaliderne, der udfører alt det arbejde, der er forbundet med Kammeraternes Hjælpefondens arrangement i Mindelunden den 4. maj om aftenen — og at det er invalider, der står fanevagt. De ønsker på denne måde at mindes deres døde kammerater.

Vi tillader os høfligt at sende en giroblanket sammen med „Pigtråd“ — denne gang. Det er muligt, at DU/DE har støttet os også i denne omgang og til dette formål. I så tilfælde siger vi hjertelig tak.

Det er også muligt, at DU/DE endnu ikke har været med til at „sende en bil afsted“ — så kan det næs nu.

Som kvittering vil DU/DE modtage K. H. mærkater for alle beløb indtil 10 kr. og vor sædvanlige kontraserede kvittering for større beløb end 10 kr. + K. H. mærkater.

Ethvert beløb anvendes aldeles ubeskåret til rejserne.

Kære læser! DU/DE har udspillet (hjerter er trumf).

Venlig hilsen
H. KORNBECK.